

JISMONIY TARBIYA DARSİ JARAYONIDA O'QUVCHILARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH YO'LLARI

Axrarova Munira Axatovna
O'zbekiston Finlandiya instituti magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada Jismoniy tarbiya darslarini to'g'ri tashkil etish va o'quvchilarning vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Jismoniy tarbiya darsi, maktab o'quvchilari, jismoniy mashqlar, vatanparvarlik, jismoniy sifatlar.

Аннотация. В данной статье правильная организация занятий по физической культуре и воспитание учащихся в духе патриотизма является одним из актуальных вопросов современности.

Ключевые слова: урок физкультуры, школьники, физические упражнения, патриотизм, физические качества.

Abstract. In this article, the correct organization of physical education classes and education of students in the spirit of patriotism is one of the urgent issues of today.

Key words: Physical education lesson, schoolchildren, physical exercises, patriotism, physical qualities.

Respublikamizda ta'lim sohasida butunlay yangilanish, yangi jarayonga tom ma'noda o'tish va unga moslashish davrini boshimizdan kechirmoqdamiz. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni (2020 yil 23 sentabr), O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 6 noyabrdagi "Ta'limtarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4884 sonli Qarori takomillashgan davlat ta'lim standartlari, o'quv dasturlari, davlat talablari, yangi o'quv darsliklarini har tomonlama zamon talablariga mos jihozlangan o'quv muassasalarida, zamonaviy o'quv xonalarida amaliyotga joriy etish imkoniyatlarini keng ochib berdi

Jismoniy tarbiya darslari o'quvchilar shaxsini tarbiyalashda katta ta'sir etish imkoniyatiga ega. Bu imkoniyatlar darsni tashkil etilishdan boshlanadi, agar o'qituvchi bu jarayonni boshqarsa, tarbiya vazifalari qo'yilsa, bu holda ijobiy natijalarga erishadi, agar bu jarayon o'z xoliga qo'yib qo'yilsa, xatto salbiy samara olish mumkin.

Darslarni kuzatish shuni ko'rsatadiki, ba'zi bir o'qituvchilar o'quvchilar psixologik tayyorlashga ahamiyat bermaydilar. Bunda asosiy o'rinni o'quvchilarni mashqni bajarishi, o'z holatini mustaqil boshqara bilishiga jalb etishlik egallashi kerak. Masalan, rejalashtirilgan jismoniy yuklarni bajarishga irodani tarbiyalab vujudga kelgan tolishni va qo'rquvni yengib o'tishga butun kuchni sarflash zarur.

Darsda asosiy e'tiborni o'quvchilarni jismoniy takomillashuv talablariga extiyoj hosil qilishga qaratiladi. Extiyoj – bu shaxsni ma'lum faoliyatlariga jalb

etish biln harakterlanib, yashash shartini zaruriyati, sifatida idrok qilinadigan, psixologik holatdir.

O'quvchilar bilimlarni, ko'nikma va malakalarni egallab, o'zaro bir-biri bilan, o'qituvchi bilan musobaqada bo'lib, o'z-o'ziga xizmat qilishni, intizomga, mehnat qilishga, jamiyat mulkini saqlashga o'rganadilar. Bunday munosatlar juda ko'p va ular doimo o'qituvchining diqqat e'tiborida bo'lishi kerak. O'qituvchi ularni ko'radi, to'g'rilaydi, nazorat qiladi, zaruriy tomonga yo'lantiradi. Bu muomala va munosabatlarning kutilmaganda yuz beradigan intizom formalariga e'tibor berib, ahloqiy rivojlantirishlari uchun bor imkoniyatdan foydalanmog'i kerak.

Pedagog bolalarni tabiatga nisbatan salbiy munosabatini ko'ra bila turib befarq qaramasligi, mashqni yaxshi bajara bilmagan o'quvchi ustidan yo'l qo'ymasligi kerak. Darsni tashkil etishning an'anaviy usuli katta tarbiyaviy ahamiyatga ega, qaysiki o'qituvchi ma'lum talablarni qo'yib butun jarayonni ko'z oldida to'tishi zarur.

Bu talabalar asosan quyidagilardan iborat:

- darsga sinchiklab tayyorgarlik ko'rish, darsda mehnatga bo'lgan munosabatni vujudga keltirish, o'qish vaqtida javobgarlikni xis ettirish va ehtiyotkorlik muomalasini vujudga keltirish;

- darsda birgalikdagi faoliyatning muvaffaqiyat sharti bo'lgan mehnat intizomini saqlash;

- o'rgatishni samaradorligi uchun zarur bo'lgan o'zaro munosabat, o'zaro hurmatni etik me'yorlarini saqlash;

- jihozlarga, asbob anjomlarga jamiyatni moddiy mulki ehtiyotkorlik bilan qarashga o'rgatish;

- pedagogni topshiriqlarini benuqson bajarish, saflash va qayta saflash, guruh faoliyatini muvaffaqiyatli sharti ekanligini to'g'ri tushinish;

- o'rtoqlari muvaffaqiyatsizliklari ustidan qo'lishni ka'tiyan taqiqlash.

An'analarni o'rgatish uchun birinchi darslar qulay sharoit yaratadi. Bu darslarda bolalar o'qituvchini har qanday tartib intizom taklifini qabul qilishga tayyor turadilar.

Shunday qilib, darsda tarbiyaviy maqsad bo'lgandagina u dars tarbiyalaydi. Ammo bir dars jarayonida xech qachon maqsadga erishib bo'lmaydi, chunki bir darsda shaxsiy sifatlar xech qachon shakllanmaydi. Ularni amalga oshirish uchun amaliyotni ko'rsatishiga qaraganda vazifalarni o'quvchilar orasida xaqqoniy to'g'ri taqsimlab shu vazifalarni 6-8 darslar davomida takrorlash maqsadga muvofiqdir. Bu jarayonda muntazam ravishda, qo'yilgan talablarni so'zsiz bajarilishini talab etish, unga sharoit yaratib berish hamda o'quvchilar faoliyatlarini doimo baholab borish zarur.

Darsning tarbiyaviy imkoniyati o'quv materialini mazmunidan kelib chiqadi. Saf mashqlari, birgalikda bajarilgan harakat faoliyatlari intizomni tarbiyalaydi. O'yinlar bolalarda o'zaro aktiv munosabatni oshiradi, demak o'rtoqlik, jamoatchilikni tarbiyalaydi. Harakatli o'yinlarni tarbiyaviy imkoniyatlari ularni

mazmunidan iboratdir. Masalan, “Kosmonavtlar”, “Otlik sportchilar” tengqurlariga nisbatan diqqat muomalasini tarbiyalaydi.

O'qituvchining sportchilarni qahramonliklari haqidagi suhbatida katta tarbiyaviy ahamiyatga ega. Bu ma'lumotlarni e'lon qilganida darsning me'yori buzilmasiligi kerak.

Vazifalarni qo'yish jarayonida o'quvchilarda ular qanday bajarish haqida aniq tushuncha hosil qilish zarur. Shundagina o'quvchilarga qo'yilgan vazifalarga nisbatan ongli muomalal va faolligi ortadi. Agarda qo'yilgan vazifalarni har xil usullar bilan hal etish imkoni bo'lsa, ularni aytib o'quvchilarga eng yaxshi variantlarini tanlab olishlari uchun berishlari kerak. Ayniqsa buni yuqori sinqlarda dars o'tganda amalga oshirish zarur.

Fodalanilgan adaboyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 6 noyabrdagi “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ4884 sonli Qarori. <http://lex.uz>
2. Abdullaev A., Xonkeldiev Sh. Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi Toshkent., O.,z DJTI, 2005 yil - 300 b.
3. Axmatov M.S. Monografiya. Uzluksiz ta’lim tizimida ommaviy sportsog‘lomlashtirish ishlarini samarali boshqarish. – T.: 2005 y. – 235 b.
4. Goncharova O.V. Yosh sportchilarning jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish. O.,quv qo.,llanma. O.,zDJTI, T.: 2005, 171 b.
5. Юнусова Ю.М. Организация и методика физической культуры в общеобразовательных школах республики Узбекистана. -Т.:2002. С. 120.
6. Шохлих, М. Круговая тренировка (Теоретические, методические и организационные основы одной из современных форм использования физических упражнений в школе и спортивной тренировке). - 2-е изд., стер. - Москва: Спорт, 2021 .- 217 с.
7. Медведев, В. В. Метод круговой тренировки как форма физической подготовки студентов. - Текст: непосредственный // Молодой ученый. – 2019. – № 44 (282). – С. 312-313.
8. Kerimov F.A., Umarov M.N. Sportda prognozashtirish va modellashtirish. Darslik. O.,zDJTI. T.: 2005, - 280 b.